

Súd: Okresný súd Prešov
Spisová značka: 13C/164/2014
Identifikačné číslo súdneho spisu: 8114224041
Dátum vydania rozhodnutia: 08. 03. 2022
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: Mgr. Peter Revický
ECLI: ECLI:SK:OSPO:2022:8114224041.3

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Okresný súd Prešov sudcom Mgr. Petrom Revickým v právnej veci žalobkyne: H. Š., Z.. XX.X.XXXX, B. Q. XX, XXX XX X., zastúpeného JUDr. Igorom Šafrankom, advokátom, Sov. Hrdinov 163/66, 089 01 Svidník, proti žalovanému: Všeobecná úverová banka, a.s.; skrátený názov: VÚB, a.s., Mlynské Nivy 1, 829 90 Bratislava, IČO: 31 320 155, zastúpenému spoločnosťou Beňo & partners advokátska kancelária, s.r.o., Nám. Sv. Egídia 93, 058 01, o vydanie bezdôvodného obohatenia, a o určenie neprijateľnosti zmluvnej podmienky, takto

rozhodol:

Žalovaný je p o v i n n ý zaplatiť žalobcovi sumu 337,85 Eur do 3 dní od právoplatnosti tohto rozsudku.

V prevyšujúcej časti žalobu z a m i e t a .

Náhradu trov konania stranám n e p r i z n á v a .

o d ô v o d n e n i e :

1. Žalobou doručenou súdu 2.9.2014 sa žalobkyňa domáhala, aby súd vydal rozsudok, ktorým by rozhodol o povinnosti žalovaného vydať žalobkyni bezdôvodné obohatenie vo výške 337,85 Eur, zároveň určil, že zmluvná podmienka uvedená v zmluvných dojednaniach k zmluve č. XXXXXXXXXXXX: bod 15.22 „klient súhlasí s tým, aby všetky jeho hovory s call centrom spoločnosti boli nahrávané a uchovávané po dobu 10 rokov po uskutočnení hovoru a v prípade potreby použité ako dôkaz v súdnom alebo arbitrážnom konaní“, je neprijateľnou zmluvnou podmienkou, a uložil povinnosť nahradiť trovy konania.

2. Žalobu odôvodnila tým, že so žalovaným uzavrela dňa 21.11.2007 zmluvu o pôžičke - internetová, č. XXXXXXXXXXXX. Uviedla, že predmetom zmluvy bol nákup na splátky - kúpna cena vo výške 50.890,- Sk (1.689,24 Eur) s mesačnou splátkou 5.089,- Sk (168,92 Eur) - počet splátok 12; RPMN 23,42 %, celková suma pôžičky 61.068 Sk (2.027,09 Eur), a že žalovanému túto celkovú sumu pôžičky vo výške 2.027,09 Eur aj uhradila. Jedná sa o spotrebiteľskú zmluvu, ktorú uzatvorila ako spotrebiteľka so žalovaným ako dodávateľom finančnej služby.

3. Žalobkyňa poukázala na § 4 ods. 5 zák. č. 258/2001 Z.z. o spotrebiteľských úveroch v znení účinnom v čase vzniku právneho vzťahu (ďalej len „ZoSU“), podľa ktorého od spotrebiteľa nemôže veriteľ požadovať úrok alebo poplatky, ktoré nie sú uvedené v zmluve o spotrebiteľskom úvere s tým, že predložená zmluva uzavretá medzi účastníkmi konania takúto náležitosť neobsahuje (údaj o úrokovej sadzbe). Uzavrela, že žalovaný sa na jej úkor bezdôvodne obohatil o sumu 337,85 Eur, ktorú prijal bez právneho dôvodu a ktorú musí vydať s tým, že ona sa o skutočnosti, že sa žalovaný na jej úkor bezdôvodne obohatil, dozvedela od I. Z. H. H. Q. O. v mesiaci máj 2014, ktoré má k dispozícii rozhodnutia súdov, kde bolo súdom konštatované, že takéto zmluvy sú bezúročné a bez poplatkov.

4. Vo vzťahu k určeniu neprijateľnosti označenej zmluvnej podmienky žalobkyňa uviedla, že predmetná zmluvná podmienka je nevyvážená, je v rozpore s požiadavkou dobrej viery, a zakladá hrubý nepomer v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa. Považuje za neprimerané a v súlade (?) s požiadavkou dobrých mravov (pozn. súdu: podľa kontextu mala na mysli zrejme „v nesúlade“ s požiadavkou dobrých mravov), aby dodávateľ formou štandardnej zmluvnej klauzuly prezumoval súhlas spotrebiteľa s nahrávaním telefónnych hovorov. Spotrebiteľ podľa nej de facto nemá na výber, čo považuje za neprijateľné. Ide o zásah do súkromia spotrebiteľa, ak ešte 10 rokov po skončení zmluvného vzťahu sú telefónne nahrávky uchovávané. Dodala, že na určení neprijateľnosti zmluvných podmienok má naliehavý právny záujem, pretože si mieni uplatniť aj primerané finančné zadosťučinenie, ktoré predpokladá úspech spotrebiteľa v súdnom konaní, a že naliehavý právny záujem predpokladá výslovne (?) aj § 153 ods. 4 OZ (pozn. súdu: toto ustanovenie pritom upravovalo iba povinnosť súdu uviesť vo výroku rozsudku znenie zmluvnej podmienky - ak ju určil za neplatnú z dôvodu neprijateľnosti takejto podmienky, nepriznal plnenie dodávateľovi z dôvodu takejto podmienky alebo mu na základe takejto podmienky súd uložil povinnosť vydať spotrebiteľovi bezdôvodné obohatenie, nahradiť škodu alebo zaplatiť primerané finančné zadosťučinenie - v tom istom rozsudku, a teda nie naliehavý právny záujem a žalobné oprávnenie konkrétneho spotrebiteľa).

5. Žalovaný so žalobou nesúhlasil. Uviedol, že zmluva o pôžičke bola dojednaná v súlade s platným právom a za žiadnych okolností neobsahuje ustanovenie, ktoré spôsobuje značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa. Zmluva o pôžičke mala všetky obsahové tak ako stanovoval ZoSU v znení platnom a účinnom ku podpisu zmluvy. Žalobnú námietku ohľadom absencie úrokovej sadzby označil za zmätočnú a právne bezvýznamnú, pretože jednak platná právna úprava neukladala povinnosť žalovanému ako veriteľovi uvádzať v zmluve o spotrebiteľskom úvere údaj o úrokovej sadzbe, a zároveň platný právny predpis v čase uzatvorenia zmluvy o pôžičke nespájal s absenciou tohto údaju také právne následky ako sa domnieva žalobkyňa. Uviedol, že v čase uzatvorenia zmluvy o pôžičke uzatvorenej podľa ZoSU bol spotrebiteľský úver poskytnutý na základe takejto zmluvy bezúročný a bez poplatkov iba v prípade, ak takáto zmluva neobsahovala údaj podľa § 4 ods. 2 písm. g) ZoSU, teda údaj o ročnej percentuálnej miere nákladov, a poukázal na to, že tento údaj zmluva o pôžičke obsahuje, a teda žalobkyni nevzniklo právo na vydanie bezdôvodného obohatenia titulom toho, že by mal byť poskytnutý úver považovaný za bezúročný a bez poplatkov pre absenciu niektorých z jeho podstatných náležitostí.

6. Vo vzťahu k určeniu neprijateľnosti žalobcom označenej zmluvnej podmienky žalovaný uviedol, že poskytovanie služieb prostredníctvom telefonických zákazníckych línií zo strany dodávateľov nepochybne zjednodušuje a zefektívňuje celkový servis zákazníkom, a že na začiatku každého telefonátu je spotrebiteľovi oznámené, že jeho hovor bude nahrávaný, a teda v konečnom dôsledku je na konkrétnom spotrebiteľovi, či v danej chvíli bude v telefonáte pokračovať, alebo sa slobodne rozhodne pre jeho ukončenie. Ďalej žalovaný poukázal na ust. § 7 ods. 4 písm. b) zákona o ochrane osobných údajov v znení platnom ku dňu podpisu zmluvy o pôžičke, podľa ktorého možno osobné údaje klientov spracúvať aj bez udelenia ich súhlasu za predpokladu, že spracúvanie osobných údajov je nevyhnutné na plnenie platnej zmluvy, v ktorej vystupuje dotknutá osoba ako jedna zo zmluvných strán. Na základe toho žalovaný konštatoval, že udelenie súhlasu žalobkyne ako klienta „so spracovaním osobných údajov na stanovený účel“ nebolo za vtedy platnej právnej úpravy potrebné, a v tomto prípade skôr sledoval „požadovaním súhlasu“ oboznámenie žalobkyne ako klienta (dotknutú osobu) so skutočnosťou, že v rámci daného zmluvného vzťahu dochádza aj ku spracovávaniu jeho osobných údajov takýmto spôsobom za predmetným účelom. Pokiaľ ide o dobu uchovávaní hovorov, žalovaný poukázal na to, že uvedená dĺžka ich archivácie podľa neho predstavovala jednak v danej dobe bežnú obchodnú prax, že zákon exaktne lehotu ich archivácie nelimitoval, a že ich uchovávanie po dobu 10-tich rokov je nevyhnutné s prihliadnutím na zákonom stanovené maximálne dĺžky premlčacích lehôt tak, ako sú uvedené v § 106 ods. 2 a § 107 ods. 2 Občianskeho zákonníka. V závere svojho písomného vyjadrenia žalovaný uviedol, že žalobkyňou napadnutá zmluvná podmienka nedosahuje takú intenzitu zásahu do práv spotrebiteľa, aby bolo možné hovoriť o značnej nerovnováhe v právach a povinnostiach v neprospech spotrebiteľa. Predmetné zmluvné dojednanie bolo dojednané v intenciách osobitných právnych predpisov a zároveň má mať podľa svojho obsahu výhradne informatívny charakter, pretože nie je konštitutívnym dojednaním na základe ktorého by mohli byť založené nové práva a povinnosti, keďže spracovávať osobné údaje za stanoveným účelom a po ustanovenú dobu bolo možné aj na základe samotného zákonného oprávnenia podľa osobitných právnych predpisov, a teda osobitný súhlas podľa vtedy platných predpisov ani nebol potrebný. Žalobu navrhol zamietnuť.

7. Na pojednávaní strana žalobkyne doplnila, že bezdôvodné obohatenie požaduje aj s poukazom na to, že zmluva neobsahovala povinnú obsahovú náležitosť ustanovenú zákonom, a to sumu, počet a termíny splátok istiny a úrokov, v zmysle čoho sa uvedená zmluva považuje za bezúročnú a bez poplatkov. Vo vzťahu k neprijateľnosti napadnutej zmluvnej podmienky doplnila, že z tohto zmluvného dojednaní „vyplývajú pre spotrebiteľku určité riziká“ po dobu desiatich rokov, pričom tento časový úsek ako aj dôvody tejto zmluvnej podmienky sú nedostatočne vymedzené. Na doplňujúcu otázku súdu v čom spôsobuje nerovnováhu v neprospech spotrebiteľky uviedla, že uvedená zmluvná podmienka je neurčitá, je koncipovaná veľmi široko, a že podľa nej v podstate každá neurčitá zmluvná podmienka je v podstate neprijateľnou zmluvnou podmienkou.

8. Žalovaný na pojednávaní vo vzťahu k chýbajúcemu rozpisu splátok nesúhlasil s tým, že by uvedená chýbajúca náležitosť mala spôsobovať bezúročnosť a bez poplatkovosť úveru, a v súvislosti s výkladom tejto náležitosti poukázal aj na rozhodovaciu prax NS SR v rozhodnutí 3 Cdo 146/2017, v ktorom tento poukázal na potrebu eurokonformného výkladu uvedeného ustanovenia v spojení s rozsudkom Súdneho dvora EÚ vo veci B., v zmysle ktorého túto náležitosť nemožno vykladať tak, že by mal byť v zmluve uvedený osobitne rozpis splátok na splátky istiny úveru a ostatných poplatkov. Vzniesol tiež námietku premlčania s poukazom na to, že zmluva bola uzavretá v roku 2007 a posledná splátka bola splatná v roku 2008, a teda v danom prípade už uplynula tak subjektívna dvojročná ako aj objektívna trojročná premlčacia doba na vydanie prípadného bezdôvodného obohatenia, pričom v danom prípade nie je možné uvažovať o úmysle bezdôvodne sa obohatiť zo strany veriteľa.

9. Strana žalobkyne s námietkou premlčania nesúhlasila. Mala za to, že subjektívna premlčacia doba je viazaná na subjektívnu vedomosť, že sa vôbec protistrana na úkor daného subjektu obohatila, a tým sa má na mysli subjektívna vedomosť vo vedomí toho, na koho úkor sa to bezdôvodné obohatenie získať malo. Vedomosť, že k bezdôvodnému obohateniu došlo, a teda že platby už ďalej platiť nemusela, získala v máji roku 2014, kedy sa kontaktovala s občianskym združením O. a získala vedomosť o bezdôvodnom obohatení. Vtedy sa dozvedela to, že platby nad istinu sú splátky neoprávnené, to znamená, dozvedela sa tie skutkové okolnosti, že platby nad istinu už platiť nemala. K uplynutiu objektívnej premlčacej doby na vydanie bezdôvodného obohatenia sa nevyjadřila. Na otázku súdu kedy boli uskutočňované platby zo strany žalobkyne táto poukázala na splátkový kalendár, z ktorého podľa nej vyplývajú všetky platby žalobkyne v prospech žalovaného, a vo vzťahu k ich uskutočneniu (po prečítaní splátkového kalendára na pojednávaní) na výzvu súdu pred ukončením dokazovania uviedla, že platby boli uhradené tak, ako to vyplýva z predloženého splátkového kalendára.

10. Žalovaný uviedol, že subjektívna premlčacia doba plynie odo dňa, kedy mal daný subjekt k dispozícii všetky skutkové okolnosti, z ktorých mohol vyvodiť bezdôvodné obohatenie, a v tomto smere plne poukázal na rozhodnutie NS SR 1 Cdo 67/2011. Súhlasil, že platby boli uskutočnené podľa predloženého splátkového kalendára.

11.1. Súd vo veci rozhodol rozsudkom č.k. 13C/164/2014-78 zo dňa 23.3.2018 tak, že žalobu zamietol. V časti o vydanie bezdôvodného obohatenia súd rozhodol na základe námietky premlčania, pričom vychádzal z toho, že žalobkyňa svoje právo na vydanie bezdôvodného obohatenia odvodzovala zo znenia zmluvy o pôžičke, ktorá bola písomná a podpísaná žalobkyňou, teda žalobkyňa tak jej (vytýkané) znenie (obsah svojho právneho úkonu) poznala už od jej podpisu, a keďže posledná platba, ktorú žalovaná v súvislosti s dotknutou zmluvou o úvere žalovanému uhradila (a na základe ktorej tak bezdôvodné obohatenie vzniknúť mohlo), bola uskutočnená ešte dňa 20.2.2009, a žaloba bola podaná po uplynutí viac ako 5 rokov (2.9.2014) potom, bola uplatnená po uplynutí premlčacej doby, a to jednak po márnom uplynutí subjektívnej 2-ročnej premlčacej doby podľa § 107 ods. 1 OZ dňa 20.2.2011 počítanej najneskôr odo dňa jej poslednej úhrady žalobcovi, keď žalobkyňa mala k dispozícii (poznala) všetky skutkové okolnosti o svojom eventuálnom plnení (bez právneho dôvodu) a mohla tak prvýkrát podať žalobu na jeho vydanie, ako aj po márnom uplynutí objektívnej 3-ročnej premlčacej doby podľa § 107 ods. 2 OZ dňa 20.2.2012 počítanej v tomto prípade taktiež odo dňa jej poslednej úhrady, keď k eventuálnemu bezdôvodnému obohateniu z jej úhrad naposledy došlo.

11.2. V súvislosti so začiatkom plynutia subjektívnej premlčacej doby súd vychádzal z rozhodovacej praxe Najvyššieho súdu SR, a to s poukazom na jeho rozhodnutia sp. zn. 1 Cdo/67/2011, 3 Cdo/169/2017 a 8 Cdo/163/2018, podľa ktorých „to, kedy sa oprávnený dozvedel (dospel k záveru), ako

jeho nárok vyplývajúci z týchto skutkových okolností možno právne kvalifikovať, nie je pri posudzovaní okamihu začatia plynutia subjektívnej premlčacej doby vôbec relevantné. To znamená, že oprávnený sa dozvie, že došlo k bezdôvodnému obohateniu a kto sa na jeho úkor obohatil (§ 107 ods. 1 Občianskeho zákonníka), keď získa znalosť tých skutkových okolností, z ktorých je možné vyvodiť zodpovednosť za bezdôvodné obohatenie“ s tým, že „Pre záver dozvedieť sa o tom, že došlo k bezdôvodnému obohateniu a o tom, kto ho získal, je vždy rozhodujúce zistenie skutkového stavu, teda nie posúdenie jeho právnej kvalifikácie.“ Na základe toho súd dospel k záveru, že v danom prípade žalobkyňa všetky rozhodujúce skutkové okolnosti, z ktorých bolo možné vyvodiť, že (podľa jej interpretácie) došlo k bezdôvodnému obohateniu a kto sa na jej úkor obohatil, poznala (mala k dispozícii) a žalobu mohla podať od toho času, keď mala k dispozícii napadnutú zmluvu a vedela čo a komu (na jej základe) plnila, a keďže poslednou z týchto skutočností (nakoľko vytykané znenie zmluvy mala k dispozícii už predtým) bola jej posledná platba (ako plnenie, z ktorého mohlo vzniknúť bezdôvodné obohatenie žalovaného naposledy), a žaloba bola podaná viac ako 2 roky po tom, takto uvažovaný nárok na vydanie bezdôvodného obohatenia (ak by tu aj bol) je už premlčaný.

11.3. Vo vzťahu k objektívnej premlčacej dobe súd vychádzal z toho, že nárok na vydanie bezdôvodného obohatenia bol uplatnený aj po uplynutí 3 ročnej objektívnej premlčacej doby na vydanie bezdôvodného obohatenia podľa § 107 ods. 2 OZ (po tom čo k nemu eventuálne naposledy došlo). V súvislosti s prípadnými (teoretickými) úvahami o 10 ročnej objektívnej premlčacej dobe (pri úmyselnom bezdôvodnom obohatení), aj keď takéto jej predpoklady (skutočnosti svedčiace o úmyselnom bezdôvodnom obohatení) v konaní dovtedy (§ 291 ods. 3 CSP) žalobkyňou ani len tvrdené neboli a najavo nevyšli, a ďalšie eventuálne skutkové tvrdenia žalobkyne v tomto smere (ako prostriedky procesného útoku) po vyhlásení rozsudku už ani prípustné neboli (viď § 217, § 296 CSP a novoty v odvolacom konaní podľa § 366 CSP), pritom súd podporne odkázal na rozhodnutie NS SR sp. zn. sp. zn. 1Cdo 238/2017 zo dňa 18.10.2018, podľa ktorého: „... samotné všeobecné skutočnosti (fakty) o profesionálnom podnikateľskom postavení nebankových subjektov v oblasti poskytovania úverov a doterajšia súdna prax týkajúca sa ochrany spotrebiteľov v obdobných prípadoch samé o sebe nemôže bez ďalšieho zakladať nepriamy úmysel nebankového subjektu (veriteľa).“

11.4. Súd napokon poukázal aj na to, že z vyššie uvedenej rozhodovacej praxe NS SR už napokon v obdobnej veci vychádzal aj Krajský súd v Prešove (pod sp. zn. 25Co/84/2018).

11.5. Vo vzťahu k určeniu neprijateľnosti zmluvnej podmienky súd vychádzal z toho, že žalobkyňa, okrem (len veľmi všeobecných) vecných dôvodov požadovaného určenia (odôvodňujúcich požadovaný záver o neprijateľnosti zmluvnej podmienky) svoj návrh procesne odôvodnila v podstate len tým, že chce následne na základe toho podať žalobu o primerané finančné zadostučinenie. Takýto dôvod však podľa názoru súdu naliehavý právny záujem na žiadanom určení neodôvodňuje.

Súd prvej inštancie poukazoval na to, že v zmysle ust. § 131 CSP žaloba slúži (žalobcovi) na uplatnenie súdnej ochrany jeho ohrozeného alebo porušeného práva (obdobne normuje aj všeobecné deklaratórne ustanovenie § 3 ods. 5 z. č. 250/2007 Z.z. deklarujúce resp. zakotvujúce oprávnenie spotrebiteľa proti porušeniu práv a povinností ustanovených zákonom domáhať sa na súde ochrany svojho práva), avšak z predloženej žaloby nie je zrejmé (súdnej) ochrany ktorého svojho konkrétneho (hmotného) subjektívneho práva a prečo sa žalobca osobitným určovaním neprijateľnosti zmluvnej podmienky v tomto súdnom konaní vlastne domáha. Ak ide iba o požiadavku, aby súd autoritatívne bez ďalších osobitných dôvodov resp. právneho záujmu - vyplývajúcich napr. z nejakých dôležitých individuálnych okolností veci - deklaroval to, čo podľa žalobkyne vyplýva (v prípade naplnenia hypotézy právnej normy) priamo zo zákona, nie je zrejmé na ochranu akého ohrozeného alebo porušeného práva žalobkyne by to malo slúžiť (bez požadovaného rozhodnutia žalobkyne nehrozí žiadna ujma na jej právach, ich premlčanie, alebo preklúzia). Žiadne jej subjektívne hmotné „právo“ vyplývajúce z občianskoprávných vzťahov nie je bez tohto výroku nijako ohrozené. Táto otázka (nahrávania a uchovávanía hovorov a súhlasu žalobkyne s tým) má význam a môže sa eventuálne riešiť v rámci administratívnych predpisov a postupov pri ochrane a spracúvaní osobných údajov, prípadne jednoduchým odvolaním súhlasu, a žaloba je tak v tejto časti pre nedostatok naliehavého právneho záujmu na jej osobitnom riešení nedôvodná

11.6. Súd prvej inštancie ďalej v uvedenom rozsudku uviedol, že ak ide len o záujem žalobkyne deklaratórne rozhodnutím súdu určiť neprijateľnosť zmluvnej podmienky, o ktorej má žalovaná, tvrdiac s tým súvisiace hmotnoprávne dôvody, svoju predstavu a jej eventuálna neplatnosť vyplýva priamo zo

zákona (podľa § 53 ods. 5 OZ je neprijateľná zmluvná podmienka absolútne neplatná), tak právny záujem na tomto určení (význam súdneho konania v tejto časti) - len pre to, aby o tomto (časti právneho vzťahu) nadobudla judikovanú istotu, resp. aby následne (v ďalšom spore) mohla požadovať tzv. „primerané finančné“ zadosťučinenie - nie je primeraný a s poukazom na hospodárnosť konania a v zmysle predchádzania zbytočnému rozmnožovaniu sporov teda ani naliehavý.

Súd prvej inštancie dodal, že ak žalobca (vychádzajúc z jeho žaloby) všetky vyššie uvedené skutočnosti o jeho právnom vzťahu so žalovaným vie, a potreba ďalšieho požadovaného osobitného určenia (ochrany) nevyplýva ani zo žiadnych osobitných individuálnych okolností veci, nie je zrejmé (a to bez ohľadu na to akokoľvek intenzívne neplatné, resp. vo všeobecnosti inak zjavne vadné alebo narušené vzájomné vzťahy by medzi stranami mali byť) k čomu (okrem zbytočného rozširovania predmetu sporu a vzniku s tým spojených zbytočných trov konania) resp. k akému konkrétnemu, spravodlivému a tomu primeranému účelu by takéto ďalšie určenie malo slúžiť, a či žalovaný nejakým svojim aktuálnym správaním, napríklad aj napriek predžalobnému stanovisku či výzve žalobcu, tomuto dal vážnu a primeranú príčinu na podanie takejto určovacej žaloby voči nemu. Súd pritom na tomto mieste upozornil tiež na to, že uvedené je v danom prípade o to zarážajúcejšie, že žalobkyňa je zastúpená advokátom, pričom súčasťou právnych služieb advokáta je nepochybne aj poskytovanie už základného právneho poradenstva, a jeho úloha a ochranná funkcia práva (tam kde právne normy pôsobia objektívne) tak môže byť a je už primerane naplnená tým, že advokát spotrebiteľovi vysvetlí, aké sú jeho práva a povinnosti a ako sa má zachovať, a nie tým, že ho bude viesť k nepotrebnému nadužívaniu právnych prostriedkov, a za každú cenu, bez rozumného a primeraného záujmu samotného spotrebiteľa, tohoto zaťažovať zbytočným rozširovaním súdneho konania.

11.7. Súd prvého stupňa v uvedenom rozsudku napokon vyslovil aj záver, že možnosť individuálnou žalobou žiadať určenie neprijateľnosti zmluvnej podmienky pritom nemožno odôvodňovať ani iba poukazom na § 298 CSP o uvedení (nie určení) znenia neprijateľnej resp. neplatnej zmluvnej podmienky v individuálnom spotrebiteľskom spore vo výroku rozsudku. Pri tomto ustanovení je totiž potrebné si (už aj z formálneho hľadiska) ihneď na úvod uvedomiť, že ust. § 298 CSP je vymedzené ako osobitné oprávnenie súdu resp. osobitná náležitosť rozhodnutia v spotrebiteľských veciach (uviesť znenie takej podmienky vo výroku rozsudku), a nie ako ustanovenie oprávňujúce žalobcu na podanie osobitne k tomu smerujúcej žaloby (porovnaj k tomu aj gramatické vyjadrenie „uvedie vo výroku“ verzus možnosť požadovať aby „sa rozhodlo o určení“). Z hľadiska prvotného posudzovania žalôb a ich účelu totiž netreba stratiť zo zreteľa, že aj určenie neprijateľnosti, a teda neplatnosti zmluvnej podmienky, je nepochybne určením právnej skutočnosti, pričom pre procesnú prípustnosť takejto žaloby (a nie len povinnosť a prípustnosť s tým súvisiaceho predbežného právneho posúdenia a osobitného uvedenia jej znenia vo výroku rozsudku zo strany súdu) je preto nevyhnutné, aby v zmysle ust. § 137 písm. d) CSP možnosť takejto žaloby (vrátane s tým súvisiaceho osobitného právneho významu) vyplývala z osobitného predpisu. Aj v tomto prípade by pritom nemali byť žiadne pochybnosti o tom, že žiadne súdne konanie nemôže byť samoučelné. Žiadny osobitný predpis však možnosť takejto žaloby a jej osobitný význam pre daného konkrétneho spotrebiteľa nikde neustanovuje. Okrem vyššie vysvetlenej logiky a účelu súdneho konania pritom súd osobitne zdôrazňuje i to, že aj z hľadiska doslovného (gramatického) výkladu ust. § 137 písm. d) CSP (umožňujúceho požadovať, aby sa rozhodlo o určení právnej skutočnosti, „ak to vyplýva z osobitného predpisu“) ustanovenie § 298 CSP (toho istého zákona) vo vzťahu k ust. § 137 písm. d) CSP rozhodne žiadnym osobitným predpisom (zákonom) nie je, a teda osobitný význam a ani osobitnú možnosť takejto žaloby pre dotknutého spotrebiteľa v zmysle ust. § 137 písm. d) CSP osobitne nezakladá, a na podanie takejto osobitnej žaloby tak individuálneho spotrebiteľa ani neopravňuje. Z hľadiska svojho obsahu je ustanovenie § 298 CSP osobitným ustanovením v spotrebiteľských veciach upravujúcim objektívne nepochybne výlučne len ďalšie (doplňujúce) oprávnenia a povinnosti súdu, a nie oprávnenia a právnu či súdnu ochranu individuálneho spotrebiteľa. Vyplýva to napokon aj z toho, že táto jeho súdna ochrana bude v prípade, ak súd v konaní o žalobe proti nemu, alebo v konaní o jeho inak prípustnej a opodstatnenej žalobe (nesmerujúcej bez naliehavého dôvodu len k zbytočnému a neúčelnému určovaniu) zmluvné podmienky riadne posúdil (a na ich základe prizná alebo neprizná plnenie), bezpochyby úplná aj bez ohľadu na to, či k dôslednému naplneniu ust. § 298 dôjde. Jednoducho, ak súd v zmysle ust. § 298 ods. 2 CSP v spotrebiteľskom spore (prejudiciálne) určil niektorú zmluvnú podmienku v spotrebiteľskej zmluve alebo v iných zmluvných dokumentoch súvisiacich so spotrebiteľskou zmluvou za neplatnú z dôvodu neprijateľnosti takej zmluvnej podmienky, nepriznal plnenie dodávateľovi z dôvodu takej zmluvnej podmienky alebo mu na základe takej zmluvnej podmienky uložil povinnosť vydať spotrebiteľovi bezdôvodné obohatenie, nahradiť škodu alebo zaplatiť primerané finančné zadosťučinenie, uvedená

súdna ochrana bola uvedeným postupom spotrebiteľovi, ako vyplýva z uvedených predpokladov tohto ustanovenia, už úplne poskytnutá bez ohľadu na to, či súd v zmysle tohto ustanovenia navyše výslovne uviedol resp. uvedie vo výroku rozsudku aj znenie tejto zmluvnej podmienky (ako bolo dohodnuté v spotrebiteľskej zmluve alebo v iných zmluvných dokumentoch súvisiacich so spotrebiteľskou zmluvou), a teda súdna ochrana tohto individuálne dotknutého spotrebiteľa nie je osobitným (ne)uvedením znenia tejto zmluvnej podmienky vo výroku rozsudku nijako dotknutá, z čoho vyplýva, že uvedené ustanovenie žiadne individuálne práva spotrebiteľovi nezakladá. Inými slovami, pokiaľ ide o povinnosť súdu v zmysle ust. § 298 ods. 2 CSP výslovne uviesť aj bez návrhu vo výroku rozsudku znenie takej podmienky, z gramatického (doslovného) ale aj systematického výkladu tohto ustanovenia (zakotveného v zákone systematicky v rámci podnadpisu „osobitné ustanovenia o rozhodnutiach“), ako aj z podstaty a účelu súdneho konania (racionálneho výkladu tohto ustanovenia a súdneho konania ako celku) vyplýva, že k uvedeniu znenia neprijateľnej podmienky vo výroku meritórneho rozhodnutia by to malo dôjsť vtedy, ak sa súd riadne a účelne (prípustne) meritórne zaoberá spotrebiteľským sporom, a v rámci konania o procesne prípustnej žalobe dospeje k záveru o neprijateľnosti zmluvnej podmienky (a z toho dôvodu prizná alebo neprizná plnenie), no nie v prípade, ak žaloba v tejto časti smeruje (nepripustne, bez vzťahu k súdnej ochrane nejakého konkrétneho len s týmto výrokom spojeného hmotného práva spotrebiteľa) k určaniu neprijateľnosti zmluvnej podmienky, alebo ak smeruje popri inom samostatne prípustnom petite aj k takému určaniu, teda ak sama o sebe inak prípustná nie je. Uvedený výklad napokon plne podporuje aj komentovaná odborná literatúra, ktorá rovnako uvádza, že „hoci výpočet § 137 CSP je len demonštratívny, domnievame sa, že žaloba výlučne na určenie neplatnosti zmluvnej podmienky v individuálnom spotrebiteľskom spore už nebude prichádzať do úvahy. Pravidlom budú žaloby, ktorých obsahom je splnenie povinnosti (plniť, vydať bezdôvodné obohatenie, nahradiť škodu, zaplatiť primerané finančné zadosťučinenie a pod. - porovnaj ods. 2 komentovaného ustanovenia) alebo určenie, či tu právo je (napr. vlastnícke), a súd bude platnosť ustanovení spotrebiteľskej zmluvy posudzovať ako prejudiciálnu otázku.“ (Števec, M., Ficová, S., Baricová, J., Mesiarkinová, S., Bajánková, J., Tomašovič, M., a kol. Civilný sporový poriadok. Komentár. Praha: C. H. Beck, 2016, s. 1037.).

Na túto súvislosť pritom poukázal aj žalovaný vo svojom podaní zo dňa 20.7.2015 na čl. 17 spisu, podľa ktorého „žiadny žalobca nie je zbavený povinnosti preukázať v konaní o určenie práva alebo povinnosti existenciu naliehavého právneho záujmu na tomto určení. Teda je povinný preukázať aké konkrétne pozitívne právne alebo ekonomické následky môže mať pre neho rozhodnutie súdu. To, o čo sa jeho právne alebo ekonomické postavenie zlepší oproti stavu pred podaním žaloby. Kto takýto záujem nepreukáže, nemôže byť v spore úspešný. Zatiaľ ani spotrebiteľ nie je tejto povinnosti zbavený.“

11.8. Súd prvej inštancie v uvedenom rozsudku uzavrel, že súdna ochrana sa má poskytovať primerane a tam, kde je to potrebné a účelné. V súvislosti s úvahami o (ne)potrebe (naliehavého) právneho záujmu na požadovanom určení pritom nestačí a neprichádza do úvahy ani prípadný jednoduchý poukaz na ust. § 3 ods. 3 a 5 zák. č. 250/2007 Z.z., ktorý deklaruje, že (ods. 3) každý spotrebiteľ má právo na ochranu pred neprijateľnými zmluvnými podmienkami, a (ods. 5) možnosť spotrebiteľa proti porušeniu práv a povinností ustanovených zákonom s cieľom ochrany spotrebiteľa domáhať sa na súde ochrany svojho práva proti porušiteľovi. Uvedené ustanovenie v ods. 3 totiž deklaruje iba legitímny cieľ a účel nášho právneho poriadku v spotrebiteľských veciach, t.j. (právo na) ochranu pred neprijateľnými zmluvnými podmienkami bez toho, aby z tohto ustanovenia vyplývali konkrétne práva, resp. spôsob ako má byť táto ochrana právne zabezpečená, prípadne že sa tak má stať výlučne a vždy iba v súdnom konaní, a že by táto ochrana nemohla byť, v podmienkach nášho štátu, riadne zabezpečená (podobne ako rad ďalších práv, napr. právo na ochranu pred inými neplatnými úkonmi alebo zmluvnými dojednaniami, právo na ochranu majetku a vlastníckeho práva, právo na ochranu obydlia, života a zdravia, atď.) bez nutnej ingerencie súdu už prijatím a objektívnym pôsobením všeobecne záväzných práv. predpisov (stanovujúcich napr. absolútnu neplatnosť právnych úkonov alebo ich častí, nevymáhateľnosť nemravných nárokov, ex offo kontrolu zmluvných podmienok v súdnom konaní tam, kde sa súvisiace vzťahy stanú predmetom konania na súde, a pod. - vid' aj znenie záväzku členských štátov EÚ, vrátane SR, podľa čl. 6 ods. 1 Smernice Rady 93/13/EHS „zabezpečiť“, aby nekalé podmienky použité v zmluvách uzatvorených so spotrebiteľom zo strany predajcu alebo dodávateľa podľa ich vnútroštátneho práva, neboli záväzné pre spotrebiteľa). Nasledujúce ust. v § 3 ods. 5 z.č. 250/2007 Z.z. v nadväznosti na to potom deklaruje právo spotrebiteľa domáhať sa proti porušeniu ochrany svojho práva aj na súde, teda právo na súdnu ochranu, avšak, tak ako vyplýva z doslovného textu aj zrejmého účelu tohto ustanovenia, malo by ísť o ochranu jeho konkrétneho práva (s prihliadnutím na jeho povahu), a (vzhľadom na absenciu úpravy ďalších podrobností) za podmienok ustanovených ostatnými zákonmi (upravujúcimi napr. súdne poplatky, právomoc a príslušnosť súdu, podmienky a

prekážky konania), a nie o jeho absolútnu nepotrebnú abstraktnú ochranu v zbytočných sporoch bez praktického významu (naliehavého právneho záujmu), v ktorých nie je zrejme o ochranu ktorého jeho konkrétneho práva by vlastne malo ísť.

12.1. Proti tomuto rozsudku však podala žalobkyňa odvolanie, na základe ktorého Krajský súd v Prešove uznesením č.k. 20Co/3/2020 - 188 zo dňa 22.7.2020 uvedený rozsudok zrušil a vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, pretože súd prvej inštancie sa nevyrovnal s inými právoplatnými súdnymi rozhodnutiami v obdobných spoločenských vzťahoch ako je prejednávaná vec a konanie viedol v zásadnom odklone od správneho právneho posúdenia veci (viď bod 39. odôvodnenia).

12.2. Odvolací súd vo svojom zrušujúcom uznesení uviedol, že zákon pre začiatok plynutia subjektívnej premlčacej doby predpokladá to, kedy sa dotknutá osoba dozvedela o bezdôvodnom obohatení a kto ho získal. Nie teda čas, od kedy sa dozvedieť mala a mohla s poukazom na to, že mala poznať právo. Podľa odvolacieho súdu relevanciu má teda to, od kedy sa dotknutá osoba dozvie, že plniť nemala a nie že plnila, pričom pre začiatok plynutia subjektívnej doby je rozhodujúce poznanie skutkových okolností (ani nie tak právneho posúdenia), no okolností nie zo zmluvy, ale okolností z porušenia práva, v danom prípade z bezdôvodného obohatenia (okolnosť, že došlo k porušeniu zákona, o výške bezdôvodného obohatenia a príčinnej súvislosti medzi prvými dvoma okolnosťami). Nepostačujú teda pochybnosti, ale „dozvedenie“ sa o skutkových okolnostiach bezdôvodného obohatenia s tým, že ak z dokazovania nevyplývajú nové skutočnosti, zdá sa, že žalobkyňa sa dozvedela o tom, že plniť nemala až s odstupom času a do úvahy prichádza združenie a advokát.

12.3. V súvislosti s objektívnou premlčacou dobou odvolací súd vyslovil názor, že súd prvej inštancie mal správne premlčanie uplatneného nároku žalobkyne posúdiť z hľadiska 10-ročnej premlčacej doby na uplatnenie práva pri úmyselnom bezdôvodnom obohatení. Konštatoval, že právny predchodca žalovanej bol poskytovateľom úverov na profesionálnej báze, preto sa predpokladá u takýchto spoločností vyššia odborná úroveň a aj zodpovednosť za porušenie zmluvných povinností s tým, že zmluvné podmienky sú tvorené poskytovateľom úveru aj s dôsledkami pre navrhovateľa zmluvných podmienok. Podľa odvolacieho súdu právny predchodca žalovanej pri uzatváraní zmlúv konal evidentne úmyselne so snahou dosiahnutia zisku, preto takýto subjekt nesie aj väčšiu zodpovednosť za férové pravidlá pri poskytovaní úveru a dôsledky z porušenia zákonných povinností. Uzavrel, že právny predchodca žalovanej ako subjekt pôsobiaci dlhoročne na finančnom trhu mal vedomosť o nárokoch, ktoré uplatňoval v rozpore so zákonom, napriek tomu tak postupoval v množstvách ďalších zmlúv a jeho konanie preto nemožno hodnotiť inak, ako konanie zamerané na získanie bezdôvodného obohatenia bez právneho dôvodu, minimálne s nepriamym úmyslom získať majetkový prospech, v zmysle ust. § 107 ods. 2 OZ.

12.4. Vo vzťahu k procesnej prípustnosti žaloby o určenie neprijateľnosti zmluvnej podmienky odvolací súd uviedol, že plne sa stotožňuje odkazuje na názor vyslovený v uznesení Najvyššieho súdu SR sp. zn. 6Cdo/27/2018 z 28.03.2019, cit.: „V preskúmvanej veci dovolateľ opodstatnene namietal nesprávne právne posúdenie veci odvolacím súdom. Táto nesprávnosť bola daná posudzovaním veci podľa nesprávnej právnej normy, a to podľa ustanovenia § 137 písm. c) CSP, ktorého použitie v danej veci neprichádzalo do úvahy. Žaloba, ktorou sa žalobca (majúci v právnom vzťahu, ktorého sa vec týka, postavenie spotrebiteľa) domáha vyslovenia (určenia) neprijateľnosti zmluvných podmienok, resp. vyslovenia (určenia) ich neplatnosti z dôvodu neprijateľnosti, nie je určovacou žalobou v zmysle § 137 ods. 1 písm. c) CSP. K tomuto právnenému záveru dospel aktuálne najvyšší súd už v rozhodnutí z 28. februára 2019 sp. zn. 6 Cdo 127/2017, v ktorom uviedol, že ide o osobitný druh žaloby patriacej spotrebiteľovi s cieľom domáhať sa proti porušiteľovi ochrany svojho práva pred neprijateľnými podmienkami na súde, ktorá má podklad v osobitných predpisoch (§ 53 ods. 1, ods. 4 a 5 a § 53a Občianskeho zákonníka, § 3 ods. 5 zákona č. 250/2007 Z. z.). V prípade takejto žaloby nie je preto potrebné tvrdiť a preukazovať naliehavý právny záujem. Vychádza totiž z predpokladu, že dodávateľ porušuje svoju povinnosť nepoužívať neprijateľné podmienky v spotrebiteľských zmluvách. Je založená na protiprávnom konaní dodávateľa voči spotrebiteľovi. Kladným rozhodnutím o takejto žalobe sa priamo nedeklaruje (ne)existencia práva, ale sa deklaruje existencia nečestnej podmienky, ktorá je v spotrebiteľskej zmluve od jej vzniku. Možno ju uplatniť len v prípade spotrebiteľskej zmluvy a odlišným je aj účel, ktorému má slúžiť (jej cieľom je zabrániť používaniu neprijateľnej zmluvnej podmienky)“ Dodal, že podľa ustálenej judikatúry je vnútroštátny súd povinný ex offio posúdiť nekalú povahu zmluvnej podmienky patriacej do pôsobnosti smernice 93/13, a tým odstrániť nerovnováhu existujúcu medzi spotrebiteľom a predajcom alebo dodávateľom, a to hneď ako je oboznámený s

právnymi a so skutkovými okolnosťami potrebnými na tento účel (rozsudok z 11. marca 2020, Lintner, C-511/17, EU:C:2020:188, bod 26 a citovaná judikatúra).

12.5. Podľa odvolacieho súdu (bod 40. a nasl.) úlohou súdu prvej inštancie bolo: priznať princípu ochrany slabšej zmluvnej strany právnu silu ústavného princípu, zaoberať sa nepriamym úmyslom žalovanej nadobudnúť od žalobkyne predmetné úroky (právny predchodca žalovanej vedel, že spotrebiteľke predkladá zmluvu, ktorá neobsahuje všetky podstatné náležitosti, v dôsledku absencie ktorých bude poskytnutý úver považovaný za bezúročný a bezpoplatkov a pre prípad, že sa tak stane, bol s tým uzročený), a teda vytvoriť najmä pre žalovanú priestor na procesnú obranu, a dôsledne sa zaoberať návrhom žalobkyne na určenie neprijateľných zmluvných podmienok.

13. Na základe uvedeného sa súd prvej inštancie vecou zaoberal opätovne. Zrušujúce uznesenie odvolacieho súdu zaslal stranám, pričom žalovaný k nemu zaslal písomné vyjadrenie v ktorou uviedol, že v niekoľkých svojich vyjadrení poukazoval na rozhodnutie Najvyššieho súdu SR zo dňa 10.1.2018, sp.zn. 3Cdo/169/2017, ktoré začiatok plynutia subjektívnej premlčacej lehoty jednoznačne objektivizuje vedomosťou o skutkových okolnostiach, z ktorých možno vyvodíť bezdôvodné obohatenie. Na základe uvedeného sa teda neposudzuje začiatok subjektívneho premlčania od okamihu, kedy sa poškodený, resp. oprávnený dozvedel o škode, resp. bezdôvodnom obohatení, ale od kedy sa dozvedieť mohol. A to je diametrálny rozdiel.

Žalovaný ďalej namietal, že z vyjadrení žalobcu ako aj odvolacieho súdu v podstate vychádza, že vedomosť o vzniku práva na vydanie bezdôvodného obohatenia závisí od právneho posúdenia veci a oprávnenému nezačne plynúť subjektívna premlčacia lehota skôr, než si oprávnený dá vyhotoviť odborný právny posudok s tým, že takýto odborný posudok si oprávnený môže dať vyhotoviť kedykoľvek, podľa svojej úvahy, najneskôr však do uplynutia objektívnej premlčacej lehoty, ktorá je v prípade spotrebiteľských nárokov 10 ročná, a podľa názoru žalobcu sa tak spotrebiteľ o svoje právo na vydanie bezdôvodného obohatenia môže začať zaujímať kedykoľvek. Po roku, po dvoch, po piatich, po deviatich rokoch ... a na nepremlčanie nároku mu postačí „papier“ od advokáta, že dňa toho a toho mu poskytol právnu poradu, resp. udelil plnomocenstvo. Takýto záver je podľa žalovaného v hrubom rozpore so zásadou „právo patrí bdelym“, zásadou právnej istoty, ale najmä v rozpore so samotným zmyslom subjektívnej premlčacej lehoty. Začiatok subjektívneho premlčania sa totiž podľa žalovaného vykladá tak, že začína plynúť od vtedy, od kedy sa poškodený, alebo oprávnený môže dozvedieť o vzniku svojho nároku a môže poznať jeho podstatné parametre - právny dôvod, osoba dlžníka, výška nároku s tým, že zmyslom tohto inštitútu teda nie je to, aby sa poškodený, resp. oprávnený mohol sám rozhodnúť, kedy si dôvod a výšku svojho nároku zistí. Zmyslom je presný opak - poskytnúť mu minimálny potrebný čas dovtedy, kým už svoj nárok dokáže zistiť, a nie je zrejme z akého dôvodu by to pri spotrebiteľovi malo platiť odlišne. Pre všetkých predsa platí ohľadom premlčania jeden zákon, a spotrebiteľské právo osobitnú úpravu (pozn. súdu prvej inštancie: začiatku) premlčania (zatiaľ) nemá.

Žalovaný uzavrel, že žalobca mal na posúdenie jeho nároku na vydanie bezdôvodného obohatenia všetky informácie už odo dňa uzavretia zmluvy, resp. odo dňa zaplataenia jednotlivých splátok úveru. Na základe uvedeného je podľa žalovaného zrejme, že najneskôr dňom uhradenia splátok si bol žalobca vedomý všetkých skutkových okolností potrebných na uplatnenie práva na vydanie plnenia z bezdôvodného obohatenia (v zmysle zásady neznalosť práva neospravedlňuje).

14. Na pojednávaní strana žalobkyne na žalobe trvala a otázku súdu oznámila, že jej nie je známe žiadne rozhodnutie, ktoré by určilo napadnutú zmluvnú podmienku za neprijateľnú, a upresnila, že v súvislosti s neprijateľnosťou poukazovali nie na to, k čomu mala slúžiť, ale na neprimerane dlhú dobu 10-tich rokov, ktorá sa im zdala neprimeraná vzhľadom na to, že pohľadávka zo zmluvy mohla byť splatená aj podstatne skôr.

15. Súd, aj keď naďalej zastáva názor o uplynutí tak subjektívne dvojročnej, ako aj objektívnej trojročnej premlčacej doby, a o neprípustnosti predmetnej žaloby v časti o určenie neprijateľnosti zmluvnej podmienky v individuálnom spotrebiteľskom spore ako je táto, viazaný právnym názorom odvolacieho súdu sa opätovne oboznámil so žalobou a všetkými prostriedkami procesného útoku a obrany, ktoré strany sporu počas konania uplatnili, vykonal dokazovanie všetkými predloženými listinnými dôkazmi, ktorých odpis bol stranám sporu v priebehu konania doručený (a preto ich na pojednávaní osobitne nečítal, viď § 204 CSP), a na základe zhodných (resp. nepopretých) tvrdení rozhodujúcich skutočností (§ 132 ods. 1, § 151 a § 186 ods. 2 CSP) a vykonaných dôkazov si osvojil podstatný skutkový stav tak (v

rozsahu a obsahovej zhode s tým) ako ho vo svojich podaniach a prednesoch uviedli strany (viď body 2. až 6. tohto odôvodnenia), keďže nimi prednesené skutkové tvrdenia (nie ich právne zhodnotenie) nikto nespochybnil, a ani súd nemal žiadny dôvod pochybovať o ich pravdivosti (viď primerane § 151 ods. 1 a § 186 ods. 2 CSP), a sporný nebol.

16. Okrem týchto skutočností súd (vo vzťahu k času uskutočnenia platieb zo strany žalobkyne) z predloženého splátkového kalendára (ktorý súd na predchádzajúcom pojednávaní prečítal) zistil, že posledná platba bola uskutočnená dňa 20.2.2009 vo výške 5.089,- Sk. Ani táto skutočnosť medzi stranami sporná nebola.

17. A napokon podľa právneho názoru odvolacieho súdu vyjadreného v tejto veci, ktorým je súd prvej inštancie viazaný, keďže z ďalšieho dokazovania nevyplývajú nové skutočnosti, žalobkyňa sa o skutočnosti, že sa žalovaný na jej úkor bezdôvodne obohatil, podľa jej tvrdení „dozvedela od I. Z. H. H. Q. O. v mesiaci máj 2014, ktoré má k dispozícii rozhodnutia súdov, kde bolo konštatované, že takéto zmluvy sú bezúročné a bez poplatkov“, a súčasne právny predchodca žalovanej vedel, že spotrebiteľke predkladá zmluvu, ktorá neobsahuje všetky podstatné náležitosti, v dôsledku absencie ktorých bude poskytnutý úver považovaný za bezúročný a bezpoplatkový a pre prípad, že sa tak stane, bol s tým uzročený.

I. Bezdôvodné obohatenie

18. Podľa § 451 ods. 2 zák. č. 40/1964 Zb. (ďalej len „Občianskeho zákonníka“ alebo aj „OZ“) bezdôvodným obohatením je majetkový prospech získaný plnením bez právneho dôvodu, plnením z neplatného právneho úkonu alebo plnením z právneho dôvodu, ktorý odpadol, ako aj majetkový prospech získaný z nepoctivých zdrojov.

19. Podľa § 451 ods. 1 Občianskeho zákonníka kto sa na úkor iného bezdôvodne obohatí, musí obohatenie vydať.

20. Podľa § 100 ods. 1 OZ právo sa premlčí, ak sa nevykonalo v dobe v tomto zákone ustanovenej (§ 101 až 110). Na premlčanie súd prihliadne len na námietku dlžníka. Ak sa dlžník premlčania dovoľá, nemožno premlčané právo veriteľovi priznať.

21. Podľa § 107 ods. 1 OZ právo na vydanie plnenia z bezdôvodného obohatenia sa premlčí za dva roky odo dňa, keď sa oprávnený dozvie, že došlo k bezdôvodnému obohateniu a kto sa na jeho úkor obohatil.

22. Podľa § 107 ods. 2 OZ najneskôr sa právo na vydanie plnenia z bezdôvodného obohatenia premlčí za tri roky, a ak ide o úmyselné bezdôvodné obohatenie, za desať rokov odo dňa, keď k nemu došlo.

26. V danom prípade právny predchodca žalovaného podľa právneho názoru odvolacieho súdu, ktorým je súd viazaný, vedel, že žalobkyňa ako spotrebiteľka predkladá zmluvu, ktorá neobsahuje všetky podstatné náležitosti, v dôsledku absencie ktorých je poskytnutý úver považovaný za bezúročný a bez poplatkov, a pre prípad, že sa tak stane bol s tým uzročený. Z uvedeného názoru odvolacieho súdu vyplýva, že žalovaný mal nárok len na vrátenie poskytnutých peňažných prostriedkov vo výške pôžičky 1.689,24 Eur. Vyžadovaním a prijatím platieb vo výške 2.027,09 Eur, ktoré mu žalobkyňa celkovo uhradila, sa tak žalovaný v rozsahu rozdielu celkových úhrad a sumu pôžičky na jej úkor úmyselne bezdôvodne obohatil, pretože, ako uviedol odvolací súd, mal vedomosť o nárokoch, ktoré uplatňoval v rozpore so zákonom, napriek tomu tak postupoval v množstvách ďalších zmlúv a jeho konanie preto nemožno hodnotiť inak, ako konanie zamerané na získanie bezdôvodného obohatenia bez právneho dôvodu, minimálne s nepriamym úmyslom získať majetkový prospech. Keďže žaloba na vydanie bezdôvodného obohatenia poskytnutého na základe zmluvy zo dňa 21.11.2007 bola v tomto prípade podaná dňa 2.9.2014, teda skôr ako uplynula (objektívna) desaťročná premlčacia doba na vydanie plnenia z úmyselného bezdôvodného obohatenia počítaná od úhrad na základe zmluvy z roku 2007, ako aj pred uplynutím (subjektívnej) dvojročnej premlčacej doby počítanej od mesiaca máj 2014, kedy sa žalobkyňa podľa právneho názoru odvolacieho súdu dozvedela o skutočnosti, že sa žalovaný na jej úkor bezdôvodne obohatil od Združenia na ochranu občana spotrebiteľa, námietka premlčania nároku vznesená žalovaným v zmysle záverov odvolacieho súdu nebola dôvodná. Vzhľadom na to súd žalobe v časti o vydanie bezdôvodného obohatenia 337,85 Eur vyhovel a žalovanému uložil povinnosť na

jeho vydanie ako rozdielu medzi sumou 1.689,24 Eur, ktorú právny predchodca žalovaného na základe zmluvy o pôžičke žalobkyňa poskytol, a sumou 2.027,09 Eur, ktorú žalobkyňa v jeho prospech celkovo uhradila tak, ako je to uvedené v prvom odseku výrokovej časti tohto rozsudku.

II. Určenie neprijateľnosti zmluvnej podmienky

27. Aj vo vzťahu k žalobnej žiadosti o určenie neprijateľnosti označenej zmluvnej podmienky súd prvej inštancie, viazaný právnym názorom odvolacieho súdu, opätovne preskúmal a vyhodnotil určenie neprijateľnosti napadnutej zmluvnej podmienky (hoci, tak ako bolo uvedené už vyššie, aj naďalej zastáva názor o procesnej neprípustnosti predmetnej žaloby v časti o určenie neprijateľnosti zmluvnej podmienky v individuálnom spotrebiteľskom spore ako je táto), avšak žalobu v tejto časti ani vecne nepovažoval za dôvodnú.

28. Podľa § 53 ods. 1 OZ (v znení účinnom v čase uzavretia zmluvy o pôžičke) spotrebiteľské zmluvy nesmú obsahovať ustanovenia, ktoré spôsobujú značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa (ďalej len „neprijateľná podmienka“).

29. Podľa § 53 ods. 12 OZ (v aktuálnom znení) neprijateľnosť zmluvných podmienok sa hodnotí so zreteľom na povahu tovaru alebo služieb, na ktoré bola zmluva uzatvorená, a na všetky okolnosti súvisiace s uzatvorením zmluvy v dobe uzatvorenia zmluvy a na všetky ostatné podmienky zmluvy alebo na inú zmluvu, od ktorej závisí.

30. V danom prípade sa žalobca domáhal určenia, že ním označená zmluvná podmienka je v zmysle ust. § 53 OZ neprijateľnou zmluvnou podmienkou. Z ust. § 53 ods. 1 OZ pritom vyplýva, že za neprijateľné podmienky (ktoré sú v zmysle § 53 ods. 5 OZ neplatné), sú považované ustanovenia obsiahnuté v spotrebiteľských zmluvách, ktoré spôsobujú značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa. Z uvedeného vyplýva, že na to, aby sme nejaké (akékoľvek) ustanovenie obsiahnuté v spotrebiteľskej zmluve mohli považovať za neprijateľné v zmysle ust. § 53 ods. 1 OZ nepostačuje, aby išlo o ustanovenie, ktoré je (v porovnaní s nejakým iným konkrétnym stavom, ktorý treba dostatočne špecifikovať) pre spotrebiteľa eventuálne hocíjakým spôsobom a akokoľvek menej výhodné, resp. spôsobuje akýkoľvek posun v (obvyklých) právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa, ale musí ísť súčasne o také ustanovenie, ktoré spôsobuje (zo zreteľom na všetky okolnosti) zároveň až značnú nerovnováhu (v porovnaní so zákonom predpokladaným stavom) v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa. Tieto predpoklady pre určenie neprijateľnosti napadnutej zmluvnej podmienky však v posudzovanom prípade naplnené neboli.

31. Žalobca sa domáha určenia neprijateľnosti zmluvnej podmienky uvedenej v zmluvných dojednaniach k zmluve č. XXXXXXXXXXXX: bod 15.22 v znení: „klient súhlasí s tým, aby všetky jeho hovory s call centrom spoločnosti boli nahrávané a uchovávané po dobu 10 rokov po uskutočnení hovoru a v prípade potreby použité ako dôkaz v súdnom alebo arbitrážnom konaní“. Žalovaný však (okrem tvrdení, že udelenie súhlasu žalobkyne ako klienta „so spracovaním osobných údajov na stanovený účel“ nebolo za vtedy platnej právnej úpravy potrebné, a v tomto prípade skôr sledoval „požadovaním súhlasu“ oboznámenie žalobkyne ako klienta so skutočnosťou, že v rámci daného zmluvného vzťahu dochádza aj ku spracovávaniu jeho osobných údajov takýmto spôsobom za predmetným účelom) namietal, že poskytovanie služieb prostredníctvom telefonických zákazníckych línií zo strany dodávateľov nepochybne zjednodušuje a zefektívňuje celkový servis zákazníkom, že na začiatku každého telefonátu je spotrebiteľovi oznámené, že jeho hovor bude nahrávaný, a teda v konečnom dôsledku je na konkrétnom spotrebiteľovi, či v danej chvíli bude v telefonáte pokračovať, alebo sa slobodne rozhodne pre jeho ukončenie, a že pokiaľ ide o dobu uchovávania hovorov dĺžka ich archivácie podľa neho predstavovala jednak v danej dobe bežnú obchodnú prax, zákon exaktne lehotu ich archivácie nelimitoval, a ich uchovávanie po dobu 10-tich rokov je nevyhnutné s prihliadnutím na zákonom stanovené maximálne dĺžky premlčacích lehôt tak, ako sú uvedené v § 106 ods. 2 a § 107 ods. 2 Občianskeho zákonníka (pozn. súdu: viď aj v tomto prípade uplatnený nárok na vydanie bezdôvodného obohatenia s poukazom na 10-ročnú objektívnu premlčaciu dobu), čo žalobkyňa, zastúpená advokátom (§ 291 ods. 3 CSP), žiadnym spôsobom nepoprela (§ 151 ods. 1 CSP). Za takýchto okolností tak súd dospel k záveru, že napadnuté ustanovenie, ktoré zakotvilo možnosť spracovania a uchovávanía telefonických hovorov žalobkyne s call centrom spoločnosti, a to dokonca výslovne len za účelom ich

použitia ako dôkazu v súdnom alebo arbitrážnom konaní, možno považovať za obdobné súhlasu so spravovaním osobných údajov uvedených v zmluve (ktorý má spotrebiteľ možnosť odmietnuť slobodným neuzatvorením zmluvy), je kompenzovaný možnosťou (a nie povinnosťou) telefonickú komunikáciu spotrebiteľa s dodávateľom, ktorá môže zjednodušovať a zefektívňovať celkový servis zákazníkom (čo môže spotrebiteľ navyše následne kedykoľvek odmietnuť), teda nespôsobuje nerovnováhu v práva a povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa, a už vôbec nie zjavnú.

32. V súvislosti s neunesením bremena tvrdenia žalobcu a nedostatkom hmotnoprávnej legitímácie pre požadované určenie totiž súd poukazuje aj na nedostatok tvrdenia takých konkrétnych skutočností zo strany žalobcu (tak, aby sa k nim žalovaný mohol počas konania zároveň aj adekvátne vyjadriť), ktoré by zároveň objektívne svedčili o tom, že napadnuté ustanovenie, vzhľadom na všetky konkrétne okolnosti tohto prípadu, spôsobujú podľa žalobcu údajne nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa (odôvodnenú nejakými konkrétnymi okolnosťami, napr. v porovnaní s nejakým iným obvyklým konkrétne špecifikovaným stavom, alebo vzhľadom na nejaké iné konkrétne okolnosti tohto prípadu), ktorá by mala byť zároveň značná (a eventuálne nie menšia). Aktuálne sú pritom tieto predpoklady osobitne zvýraznené v súčasnom znení výkladového ust. § 53 ods. 12 OZ, podľa ktorého neprijateľnosť zmluvných podmienok sa hodnotí (bez ohľadu na ich demonštratívny výpočet v ust. § 53 ods. 4 OZ) so zreteľom na povahu tovaru alebo služieb, na ktoré bola zmluva uzatvorená, a na všetky okolnosti súvisiace s uzatvorením zmluvy v dobe uzatvorenia zmluvy a na všetky ostatné podmienky zmluvy alebo na inú zmluvu, od ktorej závisí. „Pod povahou služieb vo všeobecnosti rozumieme činnosti vykonávané dodávateľom pre spotrebiteľa, pričom ide o služby, ktoré majú nemateriálnu povahu a sú nielen nehmateľné ale aj do značnej miery abstraktné“ (Krajčo, J., Občiansky zákonník pre prax Komentár. Judikatúra NS SR, NS ČR, ESD, ESLP. Bratislava: EUROUNION, 2015, s. 760).

33. Žalobca totiž žiadne vyššie uvedené skutočnosti o konkrétnej nerovnováhe v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa, ktorá by mala byť zároveň so zreteľom na nejaké konkrétne okolnosti súvisiace s uzavretím zmluvy v dobe jej uzavretia značná, napriek námietkam žalovaného, v kontexte tohto prípadu nijako konkrétne netvrdil a nevysvetlil, a ani súd z jeho tvrdení a predložených príloh nijako nezistil.

34. „Ustanovenie ods. 1 za nerovnováhu v právach a povinnostiach považuje bez ďalšieho za neprimeranú zmluvnú podmienku. Je však treba pripomenúť, že nie každá podmienka, ktorá sa navonok môže javiť ako neprijateľná, musí mať za následok neplatnosť. Pre takýto záver je potrebné zobrať do úvahy aj ďalšie dojednané podmienky a všetky skutočnosti, ktoré vyplývajú z obsahu samotnej zmluvy ako aj okolností za ktorých došlo k jej uzavretiu. Je teda dôležité, že síce treba považovať za nerovnovážny stav v právach a povinnostiach, ak je naplnený niektorý z dôvodov neprijateľných podmienok v zmysle ods. 4, avšak toto hodnotenie sa bude týkať iba individuálneho hodnotenia tej ktorej podmienky. Ak však pôjde o hodnotenie neplatnosti, nerovnovážnosť práv a povinností treba posudzovať vo vzťahu k hodnoteniu práv a povinností vyplývajúcich z celkového obsahu zmluvy.“ (Krajčo, J., Občiansky zákonník pre prax Komentár. Judikatúra NS SR, NS ČR, ESD, ESLP. Bratislava: EUROUNION, 2015, s. 712). „Zákonné vyjadrenie v ustanovení § 53 ods. 4 OZ je možné charakterizovať ako ustanovenie, ktoré v konečnom dôsledku znamená, že ani podmienka v týchto ustanoveniach vyjadrená nemusí byť vždy považovaná za neprijateľnú a na druhej strane, podmienka v týchto ustanoveniach neuvedená, môže byť označená ako neprijateľná. Máme teda za to, že napriek formulácii vnútroštátnej právnej úpravy, ktorá môže nabádať k povinnosti aplikujúceho orgánu bez zreteľa na ostatné skutočnosti vyplývajúce z konkrétneho vzťahu, k mechanickému výkladu a vždy vysloviť záver o neprijateľnosti zmluvnej podmienky, takýto výklad považujeme za neprijateľný, nezohľadňujúci konkrétne okolnosti danej veci... Pre charakterizovanie podmienok, tak ako sú uvedené v komentovanom ustanovení, plne platia závery rozsudku Európskeho súdneho dvora zo 7.5.2002 vo veci C-478/99: 20) Čo sa týka prílohy uvedenej v článku 3 odsek 3 smernice ... obsahuje indikatívny a nevyčerpávajúci zoznam podmienok, ktoré môžu byť považované za neprimerané. Nie je sporu o tom, podmienky uvedené v tomto zozname nemusia byť nevyhnutne považované za neprimerané a naopak, podmienka, ktorá nie je v tomto zozname uvedená, môže byť za neprimeranú vyhlásená.“ (tamtiež s. 720-721).

35. Podľa rozsudku SD EU vo veci C-415/11 (Aziz) zo dňa 14.3.2013 Článok 3 ods. 1 smernice 93/13 sa má vykladať v tom zmysle, že:

- pojem „značná nerovnováha“ k škode spotrebiteľa treba posúdiť na základe analýzy vnútroštátnych právnych predpisov uplatňovaných v prípade absencie dohody medzi zmluvnými stranami s cieľom posúdiť, či a prípadne v akej miere je právne postavenie spotrebiteľa vyplývajúce zo zmluvy nevýhodnejšie než právne postavenie zakotvené v platnom vnútroštátnom práve. Zároveň sa zdá, že na tieto účely je relevantné preskúmať právne postavenie uvedeného spotrebiteľa z hľadiska prostriedkov, ktoré má podľa vnútroštátnej právnej úpravy k dispozícii na zabránenie uplatňovaniu nekalých podmienok

- na účely určenia, či dôjde k nerovnováhe „napriek požiadavke dôvery [dobrej viery - neoficiálny preklad]“, treba preveriť, či predajca alebo dodávateľ, ktorý zaobchádza so spotrebiteľom čestne a rovnocenne, mohol rozumne očakávať, že by tento spotrebiteľ súhlasil s dotknutou podmienkou po individuálnom dojednaní.

Podľa rozsudku C-226/12 (Constructora Principado) zo dňa 16.1.2014 :

- existencia „značnej nerovnováhy“ nevyhnutne nevyžaduje, aby výdavky, ktoré znáša spotrebiteľ na základe zmluvnej podmienky, mali na tohto spotrebiteľa značný ekonomický vplyv vzhľadom na hodnotu predmetnej transakcie, ale môže vyplývať už zo samotnej skutočnosti dostatočne závažného narušenia právneho postavenia, v ktorom sa tento spotrebiteľ ako zmluvná strana nachádza na základe platných vnútroštátnych predpisov, či už formou zúženia obsahu práv, ktoré mu podľa týchto predpisov vyplývajú zo zmluvy, prekážky v ich výkone alebo tiež formou prenesenia dodatočnej povinnosti, ktorú vnútroštátne predpisy nestanovujú, na spotrebiteľa.

36. Z vyššie citovaných ustanovení OZ a rozsudkov SD EU vyplýva, že pre záver o neprijateľnosti zmluvnej podmienky sa vyžaduje zistenie toho, že právne postavenie spotrebiteľa vyplývajúce z napadnutej zmluvnej podmienky je nevýhodnejšie než by mu vyplývalo z nejakého vnútroštátneho práva, resp. že je v rozpore s ním, a že toto znevýhodnenie je zároveň značné. Ako vyplýva z rozsudku SD EU C-226/12, tak z hľadiska „značnej nerovnováhy“ by malo ísť na základe zmluvnej podmienky buď o výdavky, ktoré majú na spotrebiteľa značný ekonomický vplyv (vzhľadom na hodnotu transakcie), alebo znamenať dostatočne závažné narušenie jeho právneho postavenia, v ktorom sa nachádza na základe platných vnútroštátnych predpisov. V danom prípade však súd pri napadnutom ustanovení o nahrávaní hovorov s call centrom, vzhľadom na nedostatok konkrétnych tvrdení žalobcu a všetky vyššie konkrétne okolnosti zmluvy (uvedené v bode 31. tohto odôvodnenia), nezistil také skutočnosti, z ktorých by vyplývalo, že by toto ustanovenie, so zreteľom na povahu tovaru alebo služieb, na ktoré bola zmluva uzatvorená, a na všetky okolnosti súvisiace s uzatvorením zmluvy v dobe uzatvorenia zmluvy a na všetky ostatné podmienky zmluvy (§ 53 ods. 12 OZ) mali spôsobiť nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa, ktorú by zároveň bolo možné kvalifikovať ako značnú (čo sú v zmysle ust. § 53 ods. 1 OZ nevyhnutné kvalifikačné znaky neprijateľnosti zmluvných podmienok), a preto žalobu v tejto časti zamietol.

37. O náhrade trov konania súd rozhodoval v zmysle ust. § 262 ods. 1 CSP, podľa ktorého o nároku na náhradu trov konania rozhodne aj bez návrhu súd v rozhodnutí, ktorým sa konanie končí. Podľa § 255 ods. 1 a 2 CSP súd prizná strane náhradu trov konania podľa pomeru jej úspechu vo veci. Ak mala strana vo veci úspech len čiastočný, súd náhradu trov konania pomerne rozdelí, prípadne vysloví, že žiadna zo strán nemá na náhradu trov konania právo.

38. Žalobca bol v konaní úspešný v časti o vydanie bezdôvodného obohatenia a žalovaný v časti o určenie neprijateľnosti zmluvnej podmienky, pomer ich úspechu je z pohľadu výšky s týmito nárokmi súvisiacich trov konania približne rovnaký, a preto podľa § 255 ods. 2 CSP žiadna zo strán nemá na náhradu trov konania právo.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku možno podať odvolanie do 15 dní odo dňa jeho doručenia. Odvolanie sa podáva na súde, proti rozhodnutiu ktorého smeruje.

Podľa § 363 CSP v odvolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania (§ 127 ods. 1 CSP) uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (odvolacie dôvody) a čoho sa odvolateľ domáha (odvolací návrh).

Podľa § 364 CSP rozsah, v akom sa rozhodnutie napáda, môže odvolateľ rozšíriť len do uplynutia lehoty na podanie odvolania.

Podľa § 365 ods. 1 CSP odvolanie možno odôvodniť len tým, že

- a) neboli splnené procesné podmienky,
- b) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces,
- c) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd,
- d) konanie má inú vadu, ktorá mohla mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci,
- e) súd prvej inštancie nevykonal navrhnuté dôkazy, potrebné na zistenie rozhodujúcich skutočností,
- f) súd prvej inštancie dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam,
- g) zistený skutkový stav neobstojí, pretože sú prípustné ďalšie prostriedky procesnej obrany alebo ďalšie prostriedky procesného útoku, ktoré neboli uplatnené, alebo
- h) rozhodnutie súdu prvej inštancie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci.

Podľa § 365 ods. 2 CSP odvolanie proti rozhodnutiu vo veci samej možno odôvodniť aj tým, že právoplatné uznesenie súdu prvej inštancie, ktoré predchádzalo rozhodnutiu vo veci samej, má vadu uvedenú v odseku 1, ak táto vada mala vplyv na rozhodnutie vo veci samej.

Podľa § 365 ods. 3 CSP odvolacie dôvody a dôkazy na ich preukázanie možno meniť a dopĺňať len do uplynutia lehoty na podanie odvolania.

Ak povinný dobrovoľne nespĺní, čo mu ukladá vykonateľné rozhodnutie, oprávnený môže podať návrh na vykonanie exekúcie podľa osobitného zákona.